

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

<p>«KELISHILGAN» San'atshunoslik fakulteti dekani <i>S.S. Azimov</i> «25» 02 2023 y.</p>	 <p>«KELISHILGAN» O'qituvchilari bo'yicha prorektor <i>R.G. Jumayev</i> «25» 02 2023 y.</p>
--	---

5111100-Musiqqa ta'limi yo'nalishi bitiruvchilari uchun ixtisoslik fanlaridan
Yakuniy davlat attestatsiyasi imtihon
DASTURI

3.00. Ixtisoslik fanlari:

3.05. Cholg'u ijrochiligi va ansambli

2.10. Vokal va zamonaviy musiqa

Buxoro – 2023 yil

ANNOTATSIYA

5111100 – Musiqa ta'limi yo'nalishi bo'yicha fan dasturi talablariga mos dasturlarni ijro etib berishi ko'zda tutilgan.

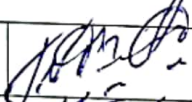
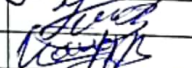
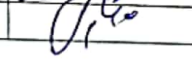
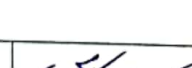
Bitiruvchi talabalar dasturda ko'rsatilgan musiqa asarlaridan ikkitasini ijro etib, asar to'g'risida o'zlarining fikr va mulohazalarini bayon etishlari talab qilinadi.

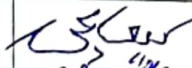
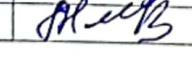
Bitiruvchilar "Cholg'u ijrochiligi va ansambli" hamda "Vokal va zamonaviy musiqa" fanlari bo'yicha quyidagi tartibda imtihon topshiradi:

1. Cholg'uda ijro;
2. An'anaviy va akademik xonandalik
3. Kollokvium.

5111100 – Musiqa ta'limi yo'nalishi barcha bitiruvchilar belgilangan dasturni yakka tarzda, jo'mavoz jo'rligida yoddan ijro etishlari shart.

Bitiruvchi-talabalar asarlarning nota matnini xatosiz, sur'ati ko'rsatilgan tezlikda, ijro shtrixlarini to'g'ri qo'llagan holda, intonatsiya sofligida amal qilib, barcha artikulyatsiya talablarini bajarishi, shuningdek, pozitsiya va applikaturani to'g'ri qo'llagan holda, asarni badiiy mohiyati va milliy xususiyatlarini to'liq ochib bergan holatda ijro etib berishi zarur. Asarda musiqiy ifoda vositalari qo'llanilib, tovush kuchiga e'tibor berib ijro etishi lozim.

Tuzuvchilar:		F.G.Nurullayev , Musiqa ta'limi kafedrası dotsenti, p.f.f.d (PhD), dotsent
		O.I.Karimov , Musiqa ta'limi kafedrası dotsenti
		Sh.X.Kamolov , Musiqa ta'limi kafedrası katta o'qituvchisi
		U.M.Mirshayev , Musiqa ta'limi kafedrası katta o'qituvchisi

Taqrizchilar:		S.B.Saidiy, NavDPI professori, san'atshunoslik fanlari nomzodi
		B.X.Madrimov, Musiqa ta'limi kafedrası professori, p.f.n

Imtihon dasturi Buxoro davlat universiteti Kengashida ko'rib chiqilgan va tasdiqlangan. 2022 yil «31» 01 dagi 8 - sonli bayonnoma.

KIRISH

5111100 – Musiqa ta'limi yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar tayyorlovchi oliy ta'limning o'quv reja va fan dasturi asosida amalga oshiriladi. Fan dasturlarining nazariy va amaliy mashg'ulotlarini to'liq o'zlashtirgan, yakuniy davlat attestatsiyasidan muvaffaqiyatli o'tgan shaxsga «bakalavr» malaka(daraja)si hamda oliy ma'lumot to'g'risidagi davlat namunasidagi rasmiy hujjat(lar) beriladi. Bakalavr yakuniy davlat attestatsiyasi doirasida o'quv rejadagi "Ixtisoslik fanlari" fanlaridan amaliy imtihon topshirishi nazarda tutilgan.

I. O'quv fanning dolzarbligi va oliy kasbiy ta'limdagi o'rni

Mazkur fan dasturi 5111100 – Musiqa ta'limi ta'lim yo'nalishi Cholg'u ijrochiligi va ansambli sinfida milliy musiqiy qadriyatlarimizni chuqur o'rganish, milliy xalq kuylari va zamonaviy musiqani (milliy estrada) alohida yuksak badiiy did bilan ijro etish malakalarini takomillashtirishga alohida e'tibor beriladi. Darslar jarayonida ta'limning tarbiya bilan mushtarakligiga erishish maqsadida talabalar yuksak ahloqiylik, milliy ong, milliy tuyg'u, milliy iftitor, Vatanni sevis va ardoqlash hislarini tarbiyalab borish ham asosiy vazifalardan hisoblanadi.

II. O'quv fanining maqsadi va vazifalari

Oliy o'quv yurtlari faoliyatini yaxshilash to'g'risida» dasturdagi laboratoriya mashg'ulotlarni texnik vositalardan foydalanib o'tkazish ta'lim samaradorligini oshiradi. O'qish jarayonida kafedralar tashkil etilgan fonotekadan foydalaniladi.

Cholg'u ijrochiligi va ansambli fanning **maqsadi** - talabalarining o'quv jarayonida olgan bilimlarini ansambl sifatida mujassamlashtirish, keyingi o'qituvchilar faoliyatida cholg'u asboblari ansambllari tashkil qilish yo'llarini, talaba va o'quvchilarning o'qishdan bo'sh vaqtlarini to'g'ri tashkil qilish, madaniy merosga to'g'ri yondashishga ularning tafakkur va hissiyotlarini rivojlantirib borib, g'oyaviy – badiiy va ma'naviy tarbiyasiga ijobiy ta'sir ko'rsatish. Ushbu fanning **vazifalari** umumta'lim maktablarda turli hil ansambllarini tashkil eta olish, repertuar tanlay olish, kontsert chiqishlarini uyushtirish malakalarini egallash.

- ansambllarni tashkil qilish haqidagi amaliy ma'lumotlarni bilish ijrodagi usullar (cholg'u zarblari, shtrihlari), doira usullari, bezaklarda foydalana olish;

- ansambllari ijrosidagi unison, hamda kup ovozli musiqiy asarlarni o'rganish, tahlil qila olish; cholg'ular haqida qiziqarli suhbatlar o'tkaza olish;- cholg'u ijrochiligi va ansambli tarihi, shakillantirishi haqida ma'lumotga ega bo'lish;

- cholg'uda ijro etishni o'rgatish jarayoni o'quvchilar tomonidan ijro asoslarini ongli ravishda puhta egallash, ijro uchun zarur bo'lgan ko'nikmalarni hosil qilish va ularni amalda qo'llay olish hamda mutsamil ijodiy fikrlash va kuzatish qobiliyatlarini rivojlantirish, huningdek, etsetik didini shakillantirishga qaratilgan.

Fan bo'yicha talabalarining bilimiga, ko'nikma va malakasiga qo'yiladigan talablar. **Bakalavr:**

O'zbek xalq cholg'u asboblari – rubob, doira, tanbur v.b. jo'rligida:

- asosiy va qo'shimcha cholg'u asbobi, ijro vositalari va badiiyati;

- ansambli turlari;

- ansamblda badiiy ijro etish;

- musiqaning rivojlanish xususiyatlarini anglash yakka ijrochilik mahorati ustida ishlash;

- klassik bastakor va kompozitorlarning yaratgan merosini o'rganish va ijro etish;

- chet el musiqa madaniyatining ilg'or an'analaridan foydalan **haqida bilimlarga ega bo'lishi**

kerak;

-cholg'u ijrochiligi bo'yicha tanlagan sozida xalq kuylari, o'zbek basakorlarining mashhur asarlarini ijro eta olishni **ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak;**

- nota o'qib ijro etish malakalarini shakllantirish;

- cholg'uda mukammal ijro etish bilim va malakalariga ega bo'lish;

- o'rganilayotgan musiqa asarini umumiy taxlil eta bilish;

- cholg'uda ansambl va xor jamoasiga jo'r bo'la olish malakalarini egallash;

- cholg'uda musiqa asarini badiiy ijro va talqin etish ko'nikmalarini egallay olish malaka va malakalariga ega bo'lishi kerak.

2. "Cholg'u ijrochiligi va ansambli" fani bo'yicha o'tkaziladigan yakuniy davlat attestatsiyasi sinovi amaliy ijrosini BAHOLASH MEZONI

"Cholg'u ijrochiligi va ansambli" fanidan bakalavriat yo'nalishlariga yakuniy davlat attestatsiyasi sinovi amaliy ijro usulda o'tkaziladi. "Cholg'u ijrochiligi va ansambli" fanidan 2ta kuy 2 ta asarning har biridan olishi mumkin bo'lgan maksimal ball 25 ga teng bo'lib, jami 100 ball to'plash mumkin.

T.r.	Umumiy ball	Baho	Bakalavr talabasining bilim darajasi
1	21,5-25	A'lo (86-100)	Cholg'u ansamblida cholg'ular joylashuvi, sozlar mutanosibligi, sadolanishi, badiiy ijro, ritm, usul, uslub, dinamik tuslanish, jo'rnavozlik mahoratlari bilan nazariy va amaliy mashg'ulotlarni to'la ijro qila olsa, dasturda ko'zda tutilgan asarlar yuqori saviyada ijro qilinsa, cholg'u ansambllarining tarixi, shakllanishi haqida qiyosiy tushunchaga ega bo'lsa, ijro jarayonida turli sozlar sadosini his eta olsa. Musiqiy ta'sirlanish vositalarini hamjihatlik bilan ijro qilsa, xalq musiqa durdonasi mumtoz va maqom mushkiloti sho'balaridan ijro qilsa. O'zbekiston bastakorlarining asarlarini to'la tahlil qilib ijro qilsa, major va minor gammalarni turli shtrixlardajro qila olsa "A'lo" baho qo'yiladi.
2	18 -21	Yaxshi (71-85)	Xalq musiqasi mumtoz va maqom va maqom mushkiloti sho'balari to'g'risida ma'lumotga ega bo'lsa, ansambl ijrosi jarayonida jo'r bo'lib chalish, o'zi va boshqalarni eshitish malakalarini egallagan bo'lishi lozim. Musiqiy asarlarni o'rganish jarayonida, mazkur asarga mos, asarlarini mustaqil ijro etib, tahlil qila olsa, majorli hamda minorli gammalarini turli shtrixlarda mohirona ijro eta olmasa "Yaxshi" baho qo'yiladi.
3	14-17,5	Qoniqarli (55-70)	Ansambl turlari haqida yetarlicha ma'lumotga ega bo'lmasa; kuy parchalarini qisman tahlil qila olsa; ma'lum musiqa asaridagi lad, o'lehov, alteratsiya belgilari, cholg'ular diapazoni, registr, engormanizm, uchtovushliklarni ijroda to'liq ifodalay olmasa, ansambl tarkibidagi cholg'u asboblarni mukammal ijro eta olmasa "Qoniqarli" baho qo'yiladi
4	0-13,5 gacha	Qoniqarsiz (0-54)	Turli shtrixdagi mashq va gammalarni ijro qila olmasa, ijro etilgan musiqa asarlarini mustaqil chalib tahlil qila olmasa, ansambl tarkibidagi cholg'u asboblarning sozlanishi hamda joylashuvini bilmasa, musiqiy asarlarga doir amaliy mashqlarni bajara olmasa "Qoniqarsiz" baho qo'yiladi.

Cholg'u ijrochiligi va ansambli

Laboratoriya mashg'ulotlarni tashkil etish bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

I-mavzu. Cholg'u ijrochiligini rivojlanish davrlari.

O'rta Osiyoda ijrochilik san'atining paydo bo'lgan davridan to XIX asning 60-yillarigacha taraqqiyoti xalq cholg'ularini uzoq o'tmishda paydo bo'lganligi, Musiqachilikda datslab urma zarbli

sh malaka

cholg'ular, damli cholg'ular, so'ngra torli-mizrobli va torli-kamonli Musiqa cholg'ulari paydo bo'lganligi hamda tarixiy man'balari.

2-mavzu. O'zbek xalq kuylari

“O'zganacha”, “Qashqarcha”, “Do'loncha”, “Farg'onacha”, “Norim – norim”, “Rohat”, “Saboh”, “Dutor bayoti” va shu murakkablikdagi boshqa asarlar.

3-mavzu. Fortepiano jo'rligida ijro etiladigan asarlar

I. O.Qosimov “Dutorim”, Akbarov “Alla”, P.Holiqov “Raqs”, M.Mirzaev “Shodlik”, “Yangi tanovar”, K.Komilov “Hayolimda”, R.Tursunov “Shahlo”, F.Alimov “Lirik vals”, H.H.Niyoziy “Sayyora”, G.Qodirov “Raqs”, A. Muhamedov qayta ishlagan “Dutor bayoti”, B.Aliyev “Sho'hi pari”, N.Hasanov “Gilos”

4-mavzu. Chet el bastakorlarining asarlari

M.Oginskiy “Polonez”, P.Chaykovskiy “Neopolitanskaya pesnya”, M.Glinka “Polka”, U.Gadjibekov “Qo'shiq va raqs”, I.Brams “Vengercha raqs” №5, M.Bolakirov - Polka. Qashqar rubobi sozining ijroviy imkoniyatlari haqida tobora chuqurroq tasavvurga ega bo'lib borish. Taniqli ijrochilarni o'ziga hos ijro uslublari. Mahorat sirlarini o'zlashtirib borish; Notaga qarab chalish malakasini o'tsirish, birinchi kursga nisbatan ijro jihatidan birmuncha murakkab bo'lgan texnik va bezakli mashqlar. Gamma va etyudlarni chalish, fortepiano jo'rligida jo'rsozlik va jo'rnavozlik malakalarini o'zlashtirish.

O'zbek xalq musiqasi namunalarini ijro etishda maqsadga muvofiq aplikatura tanlash va ijro etish bezaklarini qo'llay bilish malakasini o'tsira borish, ifodali ijro tajriba egallab borish.

O'rganilayotgan asarlarni mutsaqil tahlil qilish, asar harakteriga mos tushadigan ijro uslublarni mutsaqil tanlash va ijro etish mahoratini o'tsira borish.

Xalq kuylari

1-mavzu. O'zbek xalq kuylari

“Gulbahor”, “Tanovar”, “Aliqambar”, “Oromijon”, “Sharob”, “Nasri segoh”, “Dilhiroj”, “Horazm lazgisi”, “Rajabiy”, “Samoi Dugoh”, “Mirzadavlat”, “Beksulton” va boshqalar.

2-mavzu. Fortepiano jo'rligida ijro etiladigan asarlar

Q.Mamirov “Yoshlik taronasi”, F.Alimov “Raqs”, Sh.Sayfuddinov «Fasli bahor», D.Zokirov «Ko'rmadim», B.Gienko qayta ishlagan «Nayrez» va boshqalar.

3-mavzu. Chet el bastakorlarining asarlari

S.Rahmaninov “Italyancha polka”, I.Brams “Vengercha raqs” №2, F.Amirov “Aslan qo'shig'i”, M.Glinka “Ivan Susanin”, operasidan “Raqs”, F.Shubert “Serenada”, U.Gadjibekov “Ko'rog'li” operasidan “Raqs” va boshqalar.

Bilim va malakalarni takomillashtirish qashqar rubobida badiiy ijro uchun zarur bo'lgan shtrixlar tizimi o'zlashtirish (yakka zarb, qo'sh zarb, teskari zarb, ufor zarb, tremolo) hamda o'zbek an'anaviy musiqada mavjud ornamentlarni (forshlag, nahshlag, mardent, trel kabilar) ijro etish texnikasini egallash.

Nota bilan chalish, fortepiano jo'rligida ijro etish malakalarini o'tsira borish, kompozitorlarning murakkab asarlarini chalish, mahoratini singdirib borish. Ijro imkoniyatidan kelib chiqqan holda va o'z mahoratini o'tsirish maqsadida ijro uchun mutsaqil asarlar tanlash, mos ijro uslublarni topish va o'rganilayotgan asarlarni har tomonlama tahlil qilish, o'quvini o'stira borish.

Bastakorlik asarlari

1-mavzu. Fortepiano jo'rligida ijro etiladigan asarlar

F.Nazarov "Qo'shiq va raqs", H.Rahimov "Navro'z", A.Muhamedov qayta ishlagan "Rohat", F.Vasilev va E.Shukrullaev qayta ishlagan "Uyg'urcha qo'shiq va raqs", S.Rutsamov "Eskerani", D.Zokirov qayta ishlagan "Tanovor" va boshqalar.

Qashqar rubobida ijro etishning texnik va bezakli ijro etish malakalarini orttirib borish, nota yozish, kuy va qo'shiqlarni rubobga moslash va turli tonliklarga ag'dara bilish malakasini egallash:

- davlat attestsatsiyasi talablari darajasidagi ijro jihatidan murakkab asarlarni, xalq kuylarini mahorat bilan chalish texnikasini egallash; maktab datsuriga kiritilgan barcha qo'shiqlarga jo'rnavoqlik qilish, tinglash uchun berilgan asarlarni to'laqonli ijro etish malakasini egallash;

- maktabda sinfdan tashqari musiqiy mashg'ulotlar jarayonida rubobchilar ansambli, duet, trio, kvartet jo'rovoqliklarini tashkil etish tajribasini egallash; o'z utsida mutsaqil ishlash, asarlar tanlash, mutsaqil o'rganish, notaga qarab ravon ijro etish va har bir asarni badiiy va hushohang ijro etish malakasini shakllantirish.

2-mavzu. O'zbek xalq kuylari

"Cho'li Iroq", "Munojot", "Garduni Dugoh", "Mushkiloti Dugoh", "Hafifi Segoh", "Toshkent Uforisi", "Bozurgoni", "Tasnifi Dugoh", "Soyaiy" va boshqalar.

3-mavzu. Fortepiano jo'rligida ijro etiladigan asarlar

J.Sultonov "Raqqosasidan", R.Ne'matov "Humor", M.Bofaev "Poema", S.Haytboev "Rubob taronasi", B.Gienko "Badahshon raqsi", Narimanidze "Davluri" va boshqalar.

Talabalar yil davomida chalish texnikasiga oid materiallar dutor chalishning umumiy qoidalarini o'rganadilar, shuningdek, tovush hosil qilish uchun yozilgan mahsus mashqlarni bajaradilar hamda qochirimlarni mashq qiladilar. Bu davrda talabalar 6-8 ta badiiy asar va 1-3 sinf uchun mo'ljallangan maktab qo'shiqlarini o'zlashtirishlari lozim.

IV.Laboratoriya mashg'ulotlari mavzulari mazmuni:

Tavsiya etilgan asarlar

Xalq kuylari va o'zbekitson bastakorlarining asarlari

1. A.Odilov qayta ishlagan "Gilos", M.Asilov va F.Vasilev. "Dutor darsligi" T., 1977 y.
2. N.Nasimov qayta ishlagan "Yangi tanovar".
3. F.N.Vasilev qayta ishlagan "Gulnora".
4. N.N.Nasimov qayta ishlagan "Ufori sanam".
5. F.N.Vasilev qayta ishlagan "As bo'laman».
6. U.Karimov qayta ishlagan «Gulirayhon» o'zbek xalq kuylari.
7. Dutor va fortepianino jo'rligidagi asarlar T., 1990 y.
8. O'zbek xalq kuyi "Navro'zi ajam", O'zbek xalq kuyi "Qo'shchinor", "Qo'shtor", o'zbek xalq kuyi "O'zgancha", o'zbek xalq kuyi "Tanovor 1", O'zbek xalq kuyi "Turandod", o'zbek xalq kuyi "Savti Miskin", o'zbek xalq kuyi "Chapandozi Bayot", o'zbek xalq kuyi "Sarahbori Ko'hitson", O'zbek xalq kuyi "Dilhiroj", O'zbek xalq kuyi "Garduni segoh".
9. F.Vasilev qayta ishlagan "Dutor bayoti" M.Asilev, F.Vasilev "Dutor darsligi". T., 1977 y.
10. F.Vasilev qayta ishlagan "Segoh".
11. B.Gienko "Turkman eshvoyi". M.Asilev, F.Vasilev "Dutor darsligi T., 1980 y.
12. O'zbek xalq kuyi "Rots pandjgoh qashqarchasi". O.Qosimov navolari".1980 y.
13. O'zbek xalq kuyi "Rots pandjgoh uforasi".
14. O'zbek xalq - 1,2 "Rots panjagoh uforasi".
15. O'zbek xalq kuyi "Girya qozoq".

16. O'zbek xalq kuyi "Usmoniya".
17. O'zbek xalq kuyi "Bozirgoni". O.Qosimov "Dutor navolari". T., 1983 y.
18. O'zbek xalq kuyi "Chapandoz".
19. O.Qosimov "Chert dutoring". O.Qosimov "Dutor taronalari". T.,1978 y.
20. O.Qosimov "Talpinar yurak".
21. A.Ilyosov musiqasi, U.Karimov qayta ishlagan "Raqs".
22. U.Karimov qayta ishlagan "Baht kuyi".
23. A.Muhamedov qayta ishlagan "Rohat".
24. Sh.Rahimov "Dilhush".

Chet el kompozitorlarining asarlari

- 1.V.A.Mottsart "Alla". M.Asilev, F.Vasilev "Dutor darsligi".
- 2.A.Ilyuhin "Gopachok". A.Ilyuhin "Balalayka o'rganish kitobi".
- 3.A.Ilyuhin "Yanka".

4.Dars jarayonida talabalarning ijrochilik mahoratini o'tsiradigan mashqlar berish. Zarblarning turlarini o'rgatish. Hilma-hil karakterlarga ega bo'lgan o'zbek xalqi, bastakorlarimiz asarlari va qardosh xalqlar kuylarini ijro etish.

5.M.Musorgskiy "Gopak". A.Ilyuhin "Balalayka o'rganish kitobi". M., 1974 y.
D.Shotsakovich "Gavod", D.Verdi "Vtsuplenie". O'zbek xalq kuylari va bastakorlarimiz asarlarini o'rganish va ijro etishda an'anaviy ijro yo'llarini o'rganish va kuylarning jozibasiga qarab bezaklar tanlash.

6.I.Sventson "Norvejskaya pesnya". "Balalayka o'rganish kitobi". M.,1974

7.V.Abaza "Pitsikato".

8.V.Demyanishin "Raqs". P.Manich "Balalayka". Ukraina, 1985 g.

9.J.Liyulli "Gavod".

10.M.Oginskiy "Polonez".P.Manich "Balalayka". Ukraina, 1985 g.

11.N.Lisenko "Elegiya".

12.A.Shalova "Oy, da ti, Kalinushka". Russkaya narodnaya melodiya. Obrabotka A.Shalova. Leningrad, 1985 g.

13.A.Shalov qayta ishlagan "Kamarinskaya".

14.F.Pulen "Stakato". Balalayka repertuari. V.Lobov. Moskva, 1987 g.

O'zbek xalq kuylari va o'zbekiston bastakorlarining asarlari

1. O'zbek xalq kuylari ijrosi qatorida maqom yo'llariga mansub asarlarni ijro etish mahoratini egallash va Davlat imtihon datsurini tuzish.
2. O'zbek xalq kuyi "Samoj dugoh". O.Qosimov "Dutor navolari". T.,1980.
3. O'zbek xalq kuyi "Samoj dugoh uforisi".
4. O'zbek xalq kuyi "Yovvoyi qalandar".
5. O'zbek xalq kuyi "Sarbozcha".
6. O'zbek xalq kuyi "Gulandom". O.Qosimov "dutor navolari". T., 1980 y.
7. O'zbek xalq kuyi "Oromijon".
8. O'zbek xalq kuyi "Tanovar". O.Qosimov "Dutor navolari". T., 1983 y.
9. O'zbek xalq kuyi "Tanovar - 2".
10. O'zbek xalq kuyi "Ajam taronalari".
11. O.Qosimov "Bahor".

Qardosh xalqlar kompozitorlar asarlari

Qoraqalpoq xalq kuyi. T.Sagindiqov qayta ishlagan "Ilme sulton", Ozarbijon xalq kuyi "Hayratiy" N.Qurbonov "Navozish".

Fortepiano sinfi laboratoriya mashg'ulotlar

- I.S.Bax Ikki ovozli inventsiyalar: № 1 do major, № 4 remenor, № 8 fa major, № 10 sol mijor, № 13 lya minor, № 15 si minor.
- G.Gendel Klavir uchun syuitalar: № 9 sol minor, № 12 sol major, № 16 sol minor /Passkaliya bilan/ ayrim qismlarni yoki toliq.
- I.S.Bax 1. X.T.K: Preljudiyalar va fugalari I t: do minor, re major, re minor, mi minor, fa - diez major, sol minor, si bemol major. 2 t: re minor, mi bemol major, fa minor.
2. Do minor fantaziyasi. /V 906/
- G.Gendel Syuitalar: № 5 mi major, № /sol minor/
1. Partitular lya minor, sol major.
2. Tokkatalar: mi minor, sol major
3. Sonata re major /V 963/
- G.Gendel № 3 re minor syuitlar
- G.Fore 3. 84 ijod lya minor fugasi.
- P.Xindemit Fa, mi bemol tonida preljudiyalar va fugalari
- D.Skarlatti Fugalari
- G.Gendel Syuitalar
- N.Porpora Preljudiyalar va fugalari
- I.S.Bax 1. Xoral preljudiyalar: sol major /F.Buzoni transkripsiyasi/
2. Organ uchun preljudiya va fuga: do minor /D.Kabadevskiy transkripsiyasi/
3. «Magnifikat» dan ariya. /A.Ioxeles transkripsiyasi/
- U.Frank Preljudiya fuga va variatsiya /Bauer transkripsiyasi «polifoniya» /rus bastakorlari/ tavsiya etiladigan

Rus bastakorlari asarlari

Rus bastakorlari polifonik asarlarning ushbu repertuar ro'yxati asarlarini ijro qilishda texnik qiyinchiliklar vazifalarni murakkablanishi va tafakkur yuritish bo'yicha talabalarning osib borishi asosida tuzilgan.

1. Maykapar. Preljudiya va fugetta.
2. N.Myaskovskiy. "Elegiya kayfiyati" fugasi.
3. M.Glinka. Ikki ovozli fugasi.
4. Shedrin. Polifoniya daftaridan takkatika kollej.
5. A.Xachaturyan. Fa minor inventsiyasi "Gayane baletidan adajio".
6. A.Lyadov. Sol major kanoni.
7. G.Okuney. Preljudiya va fugetta.
8. N.Myaskovskiy. Uchta № 4, № 5, № 6, ijodlar.
9. R.Shedrin. "Polifoniya daftari". Inventsiyalar.
10. A.Arenskiy. Fa minor fugettasi va fugasi.
11. A.Glazunov. Re minor preljudiyasi va fugasi.
12. M.Glinka. Re major fugasi.

O'zbek bastakorlarining polifoniya pesalari, syuitlari, preljudiya va fugalari O'zbek xalq kuylari asosida yaratilgan asarlar

- X.Azimov Fortepiano darsligi toplamidan polifonik pesalar.
 S.Varelas Fuga "Fortopiano pesalari albomi" Toplamidan.
 P.Xoliqov "Orzu".
 S.Abramova "Polifonik pesalar". Fuga.
 F.Nazarov "Sozsiz qoshiq".
 B.Gienko "Fikrlash".
 F.Nazarov "Uch qismli fuga".
 N.Norxojaev "Sozsiz qoshiq".
 P.Xoliqov "Inventsiyalar".

Qolaqalpoq tilida ta'lim oluvchi talabalar uchun musiqa asarlari

- 1."Ha'wjar" Jay tempte Qaraqpaq xaliq namasi
- 2."Yasha pariy" Tez tempte Qaraqpaq xaliq namasi
- 3."Woqiwshinin' qosig'i" ortasha tempte A.Qayratdinov muzikasi
- 4."Qa'dirdan mektebim" Janliraq tempte A.Qayratdinov muzikasi
- 5."G'ubbaddin" tez tempte Qaraqpaq xaliq namasi
- 6."Ana mektebim" Ha'reketshen' tempte Q.Dosaxov muzikasi
7. "Guljamaldin' ariyasi" "Baxit" spektaklinen wortasha tempte A'.Sultanov muzikasi
- 8."Na'yleyin" G'arip-ashiq spektaklinen Jay tempte J.Shamuratov, A'.Xalimov muzikasi
- 9."Shopan qosig'I" Jaylawda toy spektaklinen yoshli ha'reket penen
- 10."Watanim janim anam" Shaqqaniraq tempte A'/Xalimov muzikasi
11. "Awilimnin' bag'lari" wortasha tempte K.Abdullaev muzikasi
12. "Tolqin" Shaqqan, jen'il tempte J.Shamuratov muzikasi
13. "Sen ba'ha'rdi sag'inbadin'ba" jen'il vals tempte Sh.Paxratdinov muzikasi
14. "Duwtarim menin'" Shaqqaniraq tempte Q.Turdiqulov muzikasi
15. "Aydinlar" vals temte M.Jiyemuratov muzikasi
16. "Pashshayi koylegin'" wortasha tempte Xaliq namasi
17. "Qara ko'z" Yoshliraq tempte Xaliq namasi
18. "Ayt sen A'jiniyazdin' qosiqlarinan" wortasha tempte A'.Sultanov muzikasi
19. "Jeti asirim" wortasha tempte Xaliq namasi
20. "Yasha pa'riy" janliraq tempte Xaliq namasi
21. "Injiltpa" janliraq tempte Xaliq namasi
22. "Igalay" wortasha tempte Xaliq namasi
23. "Bal ha'rresi yan'li izledim seni" yoshli tempte A.Saparova muzikasi
24. "Aqsu'n'gu'l" wortasha tempte Qaraqpaq xaliq namasi
25. "Muhalles" wortasha tempte Xaliq namasi

Etyudlar

"Etyudlar" bolimiga talabalarning turli tayyorgarlik darajalariga muvofiq qiyinchiligi jixatidan turli bolgan asarlar tanla olingan. O'zbek va rus guruhlari talabalar uchun moljallangan datsurga ijro texnikasi shakli turlicha bolgan etyudlar kiritilgan.

A.Gedike 40 ta melodiya etyudlar lit. 32 ijod. "Tenglik va chaqqonlik" etyudi. /Rovnots i beglots/58 ijod.

- V.Ziring "Etyud № 2" ijod.
 F.Lekuppe "Progress" /tanlab/.
 A.Leshgorn "Etyudlar" 66 ijod.
 A.Lemuan "50 xarakternyx progressivnyx etyud" 37 ijod /50

- ta xarakterli progressiv etyudlar/.
- K.Cherni G. Germer muxarrirligidagi tanlangan fortepiano etyudlari.
- “Dunyo” tovushlar toplami. 3–ijod. Tuzuvchi A.Bakulov.
- Bolalar musiqa maktablarining 4-sinfi uchun etyudlar.
- Bolalar musiqa maktabining 3–4 sinflari uchun chet el kompozitorlarining tanlangan etyudlari.

Chet el kompozitorlarining tanlangan etyudlari (3 - son)

- “Fortepiano texniki maktabi” 1 – son. Tuzuvchilar: V.Natanson va V.Delnova.
- Dogitson kompozitorlarining bolalar uchun pesalari. 1 – son 2 t. tuzuvchilar: M.Gubaydulin, S.Kuznetsova.
- A.Leshgorn “Tanlangan etyudlar” 65 – ijod /boshlovchilar uchun/.
- L.Shitte 25 – ijod. “25 ta etyudlar” /tanlab/.
- L.Lemuan “50 ta progressiv va xarakterli etyudlar” 37 ijod.
№ 4,5,9,11,12,15,16,20,23,35,39.

Yirik shakl

Chet el kompozitorlari asarlari

1. Fa minor, 2 – ijod.
2. Lya major, 2 – ijod.
3. Do major, 2 – ijod.
4. Mi major, 7 – ijod.
5. DO minor, 10 – ijod.
6. FA major, 10 – ijod.
7. DO minor, 13 – ijod.
8. SOL major, 14 – ijod.

Kontsertlar

1. Do major 1.
2. Si major 2.
3. Do minor 3.
4. Rondo
5. Do major: sol major.

Variatsiyalar

1. Sol major.
2. 9 – var.lya major.
3. 6 ta engil variatsiyalar sol major.
4. E.Gaydn.

Sonatalar

1. Mi major.
2. Mi major.
3. Sol minor.
4. Re major.
5. Sol major.
6. Re major.
7. Fa major.
8. Si major.
9. V.Motsart. sonatalar.

10. Do major.

O'zbek kompozitorlari

1. S.Varelas. "Si minor" sonatinasi.
2. A.Berlin. "Do minor" sonatinasi.
3. B.Gienko. Kichik variatsiyalar /Mi minor/.
4. G.Mushel. Pkshtirang sonata. Kontsert № 1.
Konsert № 2.
Konsert № 3.
Konsert № 4.
Konsert № 5.
5. B.Zeydman. O'zbek xalq qoshigi mavzusida variatsiyalar.
6. E.Salixov. "Fa minor" sonatinasi.
7. N.Norxojaev. Repliki "Gap otish".
8. P.Xoliqov. Sonatina. Kontsert).
9. N.Zakirov. Sonatalar /tanlab/.

Pyessalar

1. A.Alyabev. – F.Lits. "Bulbul".
2. F.Amirov. Prel'yudiyalar. Noktyurn.
3. A.Arenskiy. Mi minor prel'yudiyasi. Mi major skerdtso.
4. Re bemol major noktyurni. Eksprompt 25 – ijod.
5. X.Azimov. Vospominanie /Xotira/. Noktyurn/.
6. F.Lits. Sonety. Petrarki. /Vengercha raspodiyalar/.

Noktyurnlar

1. Vals – ekspromt. Polonezlar.
2. Vengerskiy marsh /Vengercha marsh/.
3. TSSikl "Godы tsrantsviy", "Safar yollari". Loreleya.
4. F.Mendelson. Fa diez minor. Fantaziyasi 28 - ijod.
5. Pesni bez slov /Sozsiz qoshiq/. Rondokaprichchiozo.
6. Oltita bolalar pesalari.
7. D.Miyo. Romans.
8. M.Musorgskiy. /Korgazmadan manzaralar/.

Intermetso

1. G.Mushel. Tokkata. Elegiya. Melodiya, Tanets /Raks/.
2. S.Raxmaninov soch. 3,3,39. Etyudlar manzaralar.
3. 33, 39 – ijod / soch. 16. 16 – ijod.
4. /Musiqiy paytlar/.
5. Romans fa minor. Barkarola, sol minor, soch – 3.
6. Pesy. Yumoreski sol major. soch. 23,32. Prel'yudiya.
7. A.Skryabin soch. 3,25. 3,25 – ijod.
8. Mazurki /Mazurkalar/. soch.5 5 – ijod. Noktyurn soch. 32.

9. 32 – ijod. Poem /dotsonlar/ soch./ijod/.

O'zbekiston kompozitorlarining fortepiano pyessalari

1. O'zbek xalq qoshigi, K.Azimov qayta ishlagan.
2. X.Azimov. Forteplano uchun uch pesa.
3. Oyga botish.
4. Josh urish.
5. Xotira.
6. D.Omonullaeva, Yomgir, Karusel.
7. R.Abdullaev. Preljudiya va tokkato.
8. M.Bafoev, Mungli qoshiqcha. Raqs.
9. J.oiyosov, Qizchalar raqsi, Mugombir tulki.
10. N.Zokirov, Kichik syuita, Fantaziya.

O'zbek xalq musiqasi va O'zbekiston bastakorlari asarlari

1. Ch.Nuriev-Kanon.
2. I.Xamraev-Pesa.
3. M.Burxonov-Kapalak.
4. X.Azimov-Pesa.
5. X.Azimov qayta ishlagan. O'zbek xalq ashulasi-"Chaman ichra".
6. B.Zeydman qayta ishlagan. O'zbek xalq ashulasi.

Chet el bastakorlari asarlari

1. V.Motsart - Ariya.
2. I.S.Bax – Menuet.
3. T.Gendel – ariya. Rigodin.

Eslatma: Qoraqalpoq va boshqa tillarda o'qitilayotgan ta'lim yo'nalishlari ishchi fan dasturlarini ishlab chiqishda musiqa asarlari tanlashda til xususiyatlari e'tiborga olinishi mumkin.

4. Foydalaniladigan adabiyotlar ro'yxati:

4.1. Asosiy adabiyotlar.

1.M.Toxtaxodjayeving umumiy tahriri ostida. Pedagogika darslik.T.: O'zbekiston faylasuflari Milliy jamiyati, 2010.

1. Hoshimov K., Nishonova S. Pedagogika tarixi. Darslik. - T.: "A.Navoiynomidagi O'zbekiston Milliy kutubxonasi 2001.

2. Xoshimov K., Nishonova S., Inomova M., Xasanov R. Pedagogika tarixi. O'quv qo'll. - T.: O'qituvchi 1996.

3. Xoshimov K., S.Ochil. O'zbek pedagogikasi antologiyasi. O'quv qo'll.1-jild. - T.: Ukituvchi 1999.

4. Xoshimov K., S.Ochil. O'zbek pedagogikasi antologiyasi. O'quv qo'll.1-jild. - T.: Ukituvchi, 2010.

5. Ibragimov X.I., Abdullayeva Sh.A. Pedagogika nazariyasi. Darslik. - T.: "Fan va texnologiyalar" nashriyoti, 2008.

6. Azizxo'jaeva N.N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. – T.: Fan, 2006.

7. Omonov X., Xo'jayev N., Madyarova S., Eshchonov E. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – T.: IQTISOD-MOLIYA, 2009.

8. Xoliqov A.A. Pedagogik mahorat. – T.: IQTISOD-MOLIYA, 2011.

9. Ivanov I., Zufarova M. "Umumiy psixologiya". O., z.FMJ., 2008.

10. Davletshin M.G., Mavlonov M.M, To'ychieva S.M. "Yosh va pedagogik psixologiya" T. TDPU, 2009 .
11. Safayev N.S., Mirashirova N.A., Odilova N.G. "Umumiy psixologiya nazariyasi va amaliyoti":– T.: Nizomiy nomidagi TDPU, 2013.
12. Xaydarov F.I., Xalilova N. "Umumiy psixologiya". T.: "Fan va texnologiyalar" markazining bosmaxonasi : 2009.
13. Yugay A.X., Mirashirova . N.A. «Obshaya psixologiya» T. TGPU, 2014.
14. G'oziev.E.G'. Psixologiya (Yosh davrlari psixologiyasi) T:O'qituvchi. 1994 y.

4.2. Qo'shimcha adabiyotlar.

1. Mirziyoev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil istiqbollariga bag'ishlangan majlisidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidenti nutqi. // Xalq so'zi gazetasi, 2017.16 yanvar, №11 8. Mirziyoev Sh.M. 8. Mirziyoev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga kuramiz. "O'zbekiston", 2017.
2. O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF49-47 sonli Farmoni. O'zbekiston Respublikasi qonun xujjatlari to'plami, 2017 yil, 7 fevral.
3. Mirziyoev Sh.M. Qonun ustuvorligi - inson manfaatlarini ta'minlash taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. "O'zbekiston", 2017.
4. Xasanboev J, Turakulov X., Xaydarov M., Xasanboeva O. Pedagogika fanidan izoxli lugat. - T., 2008.
5. Kaldo'bekova A.S. Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyotidan laboratoriya mashg'ulotlari. - T., 2013.
6. Niyozov G'., AxmedovaM. Pedagogika tarixidan seminar mashg'ulotlari. - T.: NOSHIR, 2011.
7. Ma'naviyat yulduzlari (Markaziy Osiyolik mashxur siymolar, allomalar, adiblar). - T., 1999.
8. Ismoilova 3. Pedagogikadan amaliy mashgulotlar. - T., 2001.
9. Slastenin V.A., Isaev I. F., Shiyanov Ye. N. Obshaya pedagogika (Uchebnoe posobiya). - M., 2003.
10. Podlasny I. P. Pedagogika. V 2-x kn. (Uchebnoe posobiya). - M., 2003.
11. Latyshina D.I. Istoriya pedagogiki. (Uchebnoeposobiya). - M., 2003.
12. Klimov Ye.A. «Obshaya psixologiya». – Spb., Piter, 2001
13. David G.Myers. "Psychology" Michigan USA: Worth Publishers.: 2011.
14. Maxsudova M.A. Muloqot psixologiyasi. T., 2006
15. Nemov R.S. Psixologiya. M.: Vlados, 2003. 1-2-t.
16. Fridman L.M. Psixologiya vospitaniya. Kniga dlya tex, kto lyubit detey. - M.: TTS «Sfera»,1999.
17. Radugina A.A. Pedagogika i psixologiya. - M., 2007.
18. Rubinshteyn S.L. Osnovy obshyey psixologii. - Spb: Piter, 2007.
19. G'oziyev E.G". "Ontogenez psixologiyasi".-T.: Noshir. 2010

Mazkur fan dasturi "5111100 – Musiqa ta'limi" ta'lim yo'nalishi talabalari uchun mo'ljallangan bo'lib, unda talabanning shu fan bo'yicha egallashi lozim bo'lgan bilim, ko'nikma va malakalari minimumi aniqlangan ya'ni ovoz apparatining tuzilishi va uni boshqarish, vokal va zamonaviy musiqa to'g'risidagi asosiy tushunchalar bo'yicha metodik ko'rsatmalar tavsiya etilgan.

Fan dasturda talabalarning badiiy-ijrochilik tomonlarini puxta o'zlashtirilishiga, talabalarning qo'shiq repertuarini xilma-xil shakl va harakterdagi rang-barang vokal hamda zamonaviy musiqa asarlari bilan boyitib borishga alohida e'tibor berilgan.

Fanning maqsadi va vazifalari

“Vokal va zamonaviy musiqa” fanining asosiy **maqsadi** - vokal va zamonaviy musiqa san'ati vositasida bo'lajak musiqa o'qituvchilarining estetik va badiiy didini tarbiyalash, professional uslubda kuylash malakalarini shakllantirishdan iboratdir.

Alohida e'tibor tovush apparatining texnik rivojiga, artistik mahoratini rivojlantirish va yuqori badiiy saviyada tarbiyalashga qaratilishi kerak. Mazkur fan yuzasidan talaba zamonaviy dunyoqarashi keng bo'lgan, ya'ni insoniyat madaniyati tarixi, rivojlanish pog'onalari xususan yangi paydo bo'lgan kompyuterlar tizimidagi jahon musiqiy dasturlari yuzasidan ham tushuncha, tasavvur, bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishi lozim.

Fanni o'qitishning asosiy vazifasi - dars jarayonida talabalarga ta'lim va tarbiya berish, ularni dunyo standartlariga javob beradigan chuqur bilimli, yuqori malakali mutahassis qilib tayyorlash, vokal pedagogikasining tizimlilik, izchilligi, oddiydan murukkabga o'tish, individual yondashish kabi qator didaktik tomonlari bilan tanishtirish muhim hisoblanadi.

Fan bo'yicha talabalarning bilimiga, ko'nikma va malakasiga qo'yiladigan talablar:

Bakalavr:

- vokal va zamonaviy musiqada sistemalilik, izchillik, oddiydan murukkabga o'tish, individual yondashish kabi qator didaktik tomonlarini; tovush apparatining tuzilishi va harakatlanishi hususiyatlarini; vokal to'g'risidagi asosiy tushunchalarni; ovoz hosil qilish va uning turlarini; honandalik nafasi, artikulyatsiya, intonatsiya va dinamik belgilarni bilishi va **tasavvurga ega bo'lishi**;

- vokal va zamonaviy qo'shiqlarni ijro etish jarayonida nafasni qovurg'aning pastiga, qoringa shovqinsiz olish va uni tejamlil sarflash, barcha registrlarda yuqori holatda ovoz hosil qilib kuylay olish, sof va toza kuylash;

- so'zlarni orfoepiya qoidalariga muvofiq talaffuz qilib kuylash, turlicha ovoz hujumlari bilan kuylay olish, legato va stakkatoda kuylash;

- o'zbek va Yevropa vokal va zamonaviy musiqa asarlarining klassik va zamonaviy uslubiy yo'nalishlarining manerali ijrosini bilish va uni amaliyotda qo'llash olish;

- yakka va turli guruxlar bilan mustaqil ijodiy ishlash va konsert faoliyatini yurg'azish;

- mikrofonni erkin ishlatish **ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak**.

- xonanda ovozining registrlari va badiiy texnik imkoniyatlarini;

- ovoz qo'yish mashqlarini;

- o'quvchi bilan asar ustida ishlab, sa'naga chiqishga tayyorlash kabi ko'nikmalarga ega **bo'lishi, malaka hosil qilishi va amalda qo'llay olishi**;

- vokal va zamonaviy musiqa siru-asrorlarini chuqur bilish va yuqori professional uslubda kuylay olish, musiqa asbobi jo'rligida hamda unison yoki ko'p ovozli ansambllar jo'rligida yakka honanda sifatida kuylash, ovoz va musiqa asbobi uchun yozilgan asarlarni ifoda etish shtrixlari, stili va harakteri nuqtai nazardan tahlil qilish;

- maktabgacha, boshlang'ich va o'rta ta'lim tizimida pedagogik faoliyat yuritishda vokal va zamonaviy musiqa talablarini qo'llay olish;
- o'quvchi ovozi rivojlantirish;
- ovozdagi nuqsonlarni bartaraf etish;
- o'quvchiga dastur tanlash, dastur ustida ishlab, estrada sahnasiga tayyorlash kabi ko'nikmalariga ega bo'lishi;

- vokal va zamonaviy musiqa qo'shiqchiligi tarixi va rivoji bosqichlari;
- jo'rnavoz va fonogramma minus bilan ishlash yo'llari;
- estrada musiqasining klassik va zamonaviy uslubiy yo'nalishlarini;
- vokal ovoz registrlari, xajmini va ovoz imkoniyatlarini;
- vokal nota matnlarini o'qish va tahlil qilishni;
- xonandalik pedagogikasining asosiy tushunchalari;
- xonandalik ovozlari klassifikatsiyasi;
- musiqiy qobiliyat psixologiyasi;
- tovush apparatining tuzilishi va ishlashi;
- o'zbek va dunyodagi mashhur estrada xonandalarining ijro uslublari haqida tasavvurga ega bo'lishi kerak.

2. "Vokal va zamonaviy musiqa" fani bo'yicha o'tkaziladigan yakuniy davlat attestatsiyasi sinovi amaliy ijrosini BAHOLASH MEZONI

"Vokal va zamonaviy musiqa" fanidan bakalavriat yo'nalishlariga yakuniy davlat attestatsiyasi sinovi amaliy ijro usulda o'tkaziladi. "Vokal va zamonaviy musiqa" fanidan 2ta kuy 2 ta asarning har biridan olishi mumkin bo'lgan maksimal ball 25 ga teng bo'lib, jami 100 ball to'plash mumkin.

T.r.	Umumiy ball	Baho	Bakalavr talabasining bilim darajasi
1	21,5-25	A'lo (86-100)	<p align="center">"5" baho (a'lo)</p> <ul style="list-style-type: none"> - mavzu bo'yicha xulosa va qarorlar qabul qilish, a'lo darajada; - o'tilgan asar bo'yicha ijodiy fikrlash yaxshi shakllantirilgan. Asar mualliflari: bastakor, shoir va ijrochilar tarkibi haqida tushunchaga ega bo'lingan; - qo'shiq ijrosida mustaqil nola va bezaklarni maxorat bilan ishlatish ko'nikmalarini egallagan; - o'rgatilgan asarni mustaqil kuylay olish malakalari egallangan; - mavzu va asar bo'yicha mazmun va mohiyati to'liq o'rganilgan, tushuncha mavjud; - nazariy va amaliy bilimlarni bilishi, javob berishi yaxshi yo'lga qo'yilgan; - mavzu yuzasidan talaba to'liq tasavvurga ega, javob berishi "A'lo" baho qo'yiladi.

2	18 -21	Yaxshi (71-85)	<p>“4” baho (yaxshi) uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mavzu yuzasidan mustaqil, keng tushunchaga ega. Asarning axamiyati, ijobiy xususiyatlari, ijrochilar tarkibi haqida mushoxada yurita oladi; - o’rgangan qo’shiqlarni mustaqil amalda ijro eta oladi; - mavzu va asarning mohiyati, foydali tomonlari haqida keng fikrlay oladi; - o’rganilgan asarlar haqida boy bilimlarga ega asarni mustaqil kuylab bera oladi; - o’rgangan asarlar yuzasidan talaba to’liq tasavvurga ega ko’nikma va malakalar yaxshi egallangan. <p>“Yaxshi” baho qo’yiladi.</p>
3	14-17,5	Qoniqarli (55-70)	<p>“3” baho (qoniqarli) uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mavzu va asar bo’yicha mazmun va mohiyati to’liq o’rganilgan, tushuncha mavjud; - nazariy va amaliy bilimlarni bilishi, javob berishi yaxshi yo’lga qo’yilgan; - mavzu yuzasidan talaba to’liq tasavvurga ega, javob berishi yaxshi. <p>“Qoniqarli” baho qo’yiladi</p>
4	0-13,5 gacha	Qoniqarsiz (0-54)	<p>“2” baho (qoniqarsiz) uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mavzu yuzasidan talaba to’liq tasavvurga ega emas; - talaba mavzuni o’zlashtirmagan “Qoniqarsiz” baho qo’yiladi.

“Vokal va zamonaviy musiqa”

“Vokal va zamonaviy musiqa” fani laboratoriya mashg’ulotlari mavzulari bo’yicha taxminiy repertuar (har bir mashg’ulotdan oldin ovoz sozlash mashqlarini bajariladi)

- M.Burxonov musiqasi, A.Oripov she’ri. “O’zbekiston madhiyasi”;
- M.Otajonov musiqasi, Qambar ota she’ri “O’zbekiston”. “Bolalarning ko’zlari”;
- R. SHuman: "Prihodit vesna". "Vechnyaya zvezda";
- E.SHentirmay: "V mire yest krasavitsa odna";
- X.Raximov: “Yangi yil valsi”, “Festival valsi”, “Ishqingda yonib”, “Davron suraylik”;
- SH.Ramazanov: “O’zbekiston”, “Sevdim dildan”,
- F.Nazarov. “Qaydasan”, “Yoshlik”, “Sensan bog’u gulshan”, “SHodlik qo’shig’i”;
- V. Motsart “Toska po vesne”, “Svadba Figaro” operasidan Barbarina ariyasi “Uronila, poteryala”;
- F. SHubert “Prekrasnaya melnichixa”;
- D.Omonullaeva “Baxor”, “Yoshligim”, “Tinchlik nashidasi”, “Bir-bingni asra O’zbekim”, “Buvijonim”, “Sen mening Vatanimsan”, “Yakkadir Toshkent”;
- K. Kenjaev “Yoshlar qo’shig’i”, “Yoshlik yo’llari chaman”;
- Q. Mamirov “Istiqlol xaqida qo’shiq”;
- M.Burxonov “Baxor qo’shig’i”, “Kapalak”;

M.Glinka "Javaronok", "V krovi gorit ogon jelanya", "Ne iskushay menya bez nujdi", "Tolko ya uznal tebya, javaronok";

K.Kenjaev "O'zbek qizlari", "Sevgi desam", "Qiz qo'shig'i";

X.Izomov "Sevmasdan bo'lurmu", "Sevikli yor";

M.Leviev "Go'zal Toshkent", "Yoshlik chog'imda Yoqub va karomat dueti", "O'rik gullaganda", "SHoxista va Tursunali dueti", "Farg'ona";

N.Norxo'jaev: "Yoshlik", "Yaxshi bola", "Paxtakor qiz", "Uchqur yillar";

A.Varlamov "Na zare ty yeyo ne budi";

I.Akbarov "Alla", "Ra'no", "Qaydasan";

R.Abdullaev "Baxor qo'shig'i", "Rozimasman";

A. Boboev "Pesnya yunosti", "Ya vstretil devushku";

S.Yudakov "Davra qo'shig'i", "Karnaval vals", "Dugonalar";

B. Umidjonov "Meni eslagin";

R. Lagidze "Pesnya o Tbilisi";

V. Kyara "Gordaya Prelest osanki";

A.Novikov "Dorogi";

V. SHainskiy "Goluboy vagon", "Ulybka";

G. Qodirov "Do'stlik qo'shig'i", "Ayajonim koyimang", "Baxor keldi", "Onaqo'llari",

"Mirzacho'l yor-yori";

A. Dargomijskiy "Mne grustno", "Ya vas lyubil";

Gruzin xalq qo'shig'i "Suliko";

L. Betxoven "Surok";

Xoliqov "Iltijo";

B. Savelev "Pesnya Leopolda";

T. Djordani "O, miliy moy";

Ik. Akbarov "Qalam qoshingdan", "Qaydasan", "Yor kelar";

S.Jalilov "Pari ro'yim", "Xusni tanxoni o'ylayman", "Birinchi vahda";

B. Makrousov "Odinokaya garmon";

I.Gribulin "Proshalnaya";

A. Muxamedov "Do'stlik qo'shig'i", "Jon qizlar"dan "Sulton qo'shig'i", "Etti qiz";

O'zbek xalq qo'shig'i "CHaman ichra";

A. Rybnikov "Ya tebya nikogda ne zabudu", "Krylatie kacheli";

S.Namin "My jelaem schastya vam!";

A. Babadjanyan "Verni mne myziku";

Z. Djabbaradze "Sureyya";

M. Burxonov "Maftuningman";

M.Nasimov "Yuragimning sezarsan";

A.Karangauz "Lyubimye glaza";

D.Zokirov "O'zgacha";

S. Jalil: "Gulnar", "CHorvoqdan dovrug' solay", "Ilhom parisi", "Gulshanda yor ko'rindi",

"Ayt";

D. Zokirov, S.Boboev "Gul desam".

D. Zokirov, "Sayoxat rohat", "Intizor etding meni".

A. Mansurov "Talabalar qo'shig'i", "Xayir maktab";

E. SHvarts "Xayot seni sevaman", "Er osmon bizniki";

- T. Jalilov "Otmagay tong", "Vafodoringa ayt" ("Nurxon" musiqali drammasidan, "O'ynasin");
- S. Kalanov: "Ey, sarvi ravon";
- A. Muxammedov: "Go'zal Farg'ona";
- N. Norxo'jaev: "Toshkent shahrim", "Kapalak va kamalak", "Diyor madxi";
- X. Rahimov: "Sevimli yorim", "Yigit qo'shig'i", "Baht kuyida sayrayman", "Jonim fido" musiqali drammasidan "Fazilat qo'shig'i";
- Yu. Rajabiy: "Ra'nolanmasun";
- M. Ashrafiy "Kashmirda", "Yoshligim", "Vatan qo'shig'i";
- D. Saidaminova: "O'zbekiston keng jahonim";
- F. Sodiqov: "Quyosh o'lkasi", "Dutorim";
- A. Sayfiddinova: "Muxabbat";
- G'. Toshmatov: "Sog'inib", "Istardim";
- R. Tursunov: "G'amzasin sevdig ko'ngil", "Oshkor o'lsin";
- B. Umidjonov: "Sevgi xajri";
- O. CHichkov: "Leti, moyo solntse";
- F. SHubert: "K muzike", "Uteshenie v slezax", "Jaloba devushki", "Pod'yom duxa", "Serinada";
- S. Yudakov: "Karnaval vals", "Kuylama, sohibjamol", "Maysaraning ishi" operasidan Hidoyatxon, CHo'pon va Oyxon ariyalari;
- N. Xasanov: "O'ynab o'ting, shabodalar", "Yayra go'zal";
- Z. SHaxidi: "Zi so'zi sino" (ishq o'tida);
- S. Raxmaninov "Polyubila ya na pechal svoyu";
- Kalman "Silva" operettasidan "Silva va Edvin dueti";
- Yu.CHichkov "Rodnaya pesenka", "Leti moyo solntse";
- M. Glinka "Esli vstrechus s toboy", "Skaji zachem", "K ney";
- M. Minkov "Ty na svete yest";
- P. Bulaxov "Zabudu lya", "I net v mire ochey";
- G. Struve "Музыка";
- Konsuello Velaskes "Besame mucho";
- Stevie Vonder "Love Me tender";
- E. Karua "Moyo solnyshko";
- Italyan xalq qo'shig'i "Santa Lyuchiya";
- SH. SHayimardanova «Muhabbat vals»;
- P. CHaykovskiy: "Xotel bi v yedinoe slovo", "To bilo ranneyu vesnoyu";
- G'. Qodirov: "Mehaniq qiz qo'shig'i", "Oq oltin taronasi";
- M. Ashrafiy: "Dilorom" operasidan Nurxon ariyasi;
- F. Alimov: "Ohanga to'lsin diyor", "Go'zal shahrim";
- R. Abdullaev: "Vatan tongi", "Piyola";
- T. Azimov: "Bulbuling bo'lay";
- M. Burxonov: "Ishqida", "Dilbarimo";
- S. Boboev: "Sog'inib keldim", "Vatan ishq" musiqali drammasidan Subhonqul ariyasi, "Hamza" operasidan "SHohimardon" Xamza ariyasi;
- M. Balakirev: "Oboymi, potseluy";
- M. Glinka: "Nochnoy zefir";
- A. Dargomishskiy: "Mne grustno";

S. Jalil: "Ko'nglim guli", "Ey, sarbon";
 T. Jalilov: "Ayrilish", "San'atkor qizga";
 D. Zokirov: "Intizor etding meni";
 X.Izomov: "SHonli edim";
 K. Kenjaev: "Bitta o'zim bilaman";
 V.Kalinnikon: "Na starom kurgane";
 M.Leviev "Qachon kelasan", "Tashbolta oshiq" musiqali dramasidan Teshaboy ariyasi,
 "O'zbek qizi ovozi", "Zavqim sig'mas dilimga", "Yulduz va qizlar ashulasi";
 D.Zokirov, B.Zeydman "Zaynab va Omon" operasidan Omon va Xuri ariyalari;
 X.Rahimov "Ma'lum emas";
 Yu.Rajabi "Bozurg'oni";
 T. Sodiqov "Muborak", "Jonon ko'rinur";
 R. Falvo "Skajite devushki";
 S. Yudakov "Maysaraning ishi" operasidan Mulla do'st va Hoji Darg'a ariyalari;
 M. Yusupov "Baxtim madorim bor";
 S. Xayitboev "Xayollarim", "Ishq fasli";
 I. Hamroev "Oy jamol" operasidan Boltaboy qo'shig'i;
 N. Xasanov "O'ynab o'zing shabodalar", o'zbek xalq qo'shiqlaridan "Kuyida", "Ey nozanin".
 A.Zatsepina "Kuda uxodit detstvo";
 Dj. Pergolizi "Ax zachem ya ne lujayka"
 B.Mokrousova "Odinokaya garmon";
 R.Ilyosov musiqasi "Rayxon";
 D.Omonullaeva "Sen qaydasa", "Sen mening vatanimsa", "Men seni hech kimga
 bermayman", "Yomg'ir yog'di", "Siz yoqqansiz menga", "Otash zamon", "Saratonim ketdi",
 "Kecholmayman", "Yor, sendan kechib bo'lmas", "Sen eding", "O'zbekiston", "Oq
 laylaklar", "Turnalar qaytguncha omon bo'laylik", "Ikki daraxt", "Meni kutma";
 E.Salixov musiqasi "Umid";

Qoraqalpoq xalq ijodiyoti bo'yicha mazkur fan laboratoriya mashg'ulotlarining taxminiy repertuarda asarlari

- 1."Qaraqalpaqta" A.Musaev so'zi Jetti asirim namasi
 Qayta islegan G'.Demisinov
- 2."Bes perde" Berdaq so'zi Bes perde namasi Qayta islegan G'.Demisinov
- 3."Dem Bermes" so'zi "G'a'rip ashiq" da'staninan Dem bermes namasi
 Qayta islegan G'.Demisinov
- 4."Dag'lari" So'zi "Sayatxan-Xa'mra" da'staninan Qayta islegan G'.Demisinov
- 5."Gu'lpaq" so'zi "G'a'rip ashiq" da'staninan Gu'lpaq namasi
 Qayta islegan G'.Demisinov
- 6."Xan Sayat" So'zi "Sayatxan-Xa'mra" da'staninan Xan sayat namasi
 Qayta islegan G'.Demisinov
- 7."Pal bolsin" So'zi "Sayatxan-Xa'mra" da'staninan Ta'briz namasi Qayta islegan
 G'.Demisinov
8. "Da'ryasan" S.Nurimbetov so'zi Sanali keldi namasi
 Qayta islegan G'.Demisinov
9. "Biybisa'nemnin" A.Dabilov so'zi Ken'es namasi Qayta islegan G'.Demisinov
- 10."Kelip ket" (romans) A'jiniyaz so'zi S.Palwanov namasi
11. "Diydarin' senin" T.Jumamuratov so'zi X.Turdiqulov namasi

- Qayta islegan G'.Demesinov
- 12."Bir gu'lmen yarim" U.Karimullaev so'zi X.Turdiqulov namasi
Qayta islegan G'.Demesinov
- 13."Senin' bul dunyada barlig'in'" T.Seyitjanov so'zi X.Turdiqulov namasi
Qayta islegan G'.Demesinov
14. "Qa'dirin bilmes" A.Dabilov so'zi A.Qayratdinov namasi
Qayta islegan G'.Demesinov
- 15."Elim bar" I.Qurbanbaev so'zi K.Abdullaev namasi
Qayta islegan G'.Demesinov
- 16."Jigirma beste" Ku'nxoja so'zi K.Abdullaev namasi
Qayta islegan G'.Demesinov
17. "Seni oylayman" R.Du'ysemuratova so'zi Z.Lepesov namasi
- 18."Su'ymewge bolmaydi" S.Dawletalievso'zi G'.Demesinov namasi
- 19."Ko'rdin'be" (vocal ansambl ushin) B.Qayipnazarov so'zi
G'.Amaniyazov namasi
- 20."Ana jurtim" G.Nurlepesova so'zi U.Abdullaeva namasi

Xorijiy vokal va zamonaviy musiqa asarlari

- Eivis Presiey & Vera Matson. Love me tender
John Lennon and Paul McCartney. Yesterday.
Text and music by Chris De Burgh, Arr. By Gregory Fine The lady in red
Time to say goodbye.
Riek Alleson Je T'aime
M.Panas Good bye, my love, Good bye
Music by John Kander And All That Jazz
Diane Warren I Don't Want To Miss A Thing.
Bob Merrill Mambo Italiano
T.Baleardo, J.Bouchikhi, N.Reyes – S.Diaz. Bamboleo
Benny Andersson, Stig Anderson, Bjoran Ulvaeus. Mamma Mia.
Max Martin. Baby one more time.
Joserh M.Lacalle. Amapola.
Carson Parks. Soething stupid.

"Cholg'u ijrochiligi va ansambli" hamda "Vokal va zamonaviy musiqa" fanlaridan talabalarning bilimni aniqlash va baholash mezonini

№	Umumiy talablar	Maksimal ball	Olgan ball
1.	Ijro dasturi: Ijro dasturining har biriga 25 balldan	50 ball	
2.	Kollokvium: A) <u>Asarga oid savollar, asarning shakl nuqtai nazaridan tahlili uchun</u> – 25 ball B) <u>Musiqa cholg'ulari va Musiqa tarixidan berilgan savollar uchun</u> – 25 ball	50 ball	

Ijro dasturi bo'yicha to'plashi mumkin bo'lgan maksimal ball – **100 ball**

Bu ishlarni baholash quyidagi tartibda amalga oshiriladi: cholg'uda ijro uchun - 50 ball, kollokvium - 50 ball.

Mazkur ta'lim yo'nalishida bitiruv imtihonlarga qo'yiladigan maksimal ball – 100 ball

Pedagogik-metodik dasturlar bilan tanishish

Talabaga to'g'ri dastur tanlash. Vokal mashqlari va ularning turlari. Vokalizlar. O'zbekiston bastakorlarining estrada asarlari. Rus estradasi kompozitorlarining asarlari. Dunyo estrada yulduzlari dasturidagi asarlar. Zamonaviy o'quv metodik adabiyoti, Asosiy o'quv qo'llanmalar va darsliklar va ularning qisqa xarakteristikasi.

Ovoz mashqlarining asosiy vazifalari

1. Kuylashda nafasni vokal ixtisosiga mos darajada olish;
2. Kuylashda "artikulyatsiyani" tug'ri ishlatish;
3. Tomoq (ovoz) mushaklarini rivojlantirish;
4. Sof intonatsiyaga erishish;
5. Ovoz diapazonini (doirasini) kengaytirish;
6. Barcha kuylash texnikalari: kuychanlik (kantilena), stakkato, non legato, tayanchli tovush (opyortqy zvuk), falg'tset, tovush filirovkasi, ovoz dinamikasi (forte, piano) ni egallash;
7. Estrada xonandaligi uslubidagi barcha texnik yo'nalishlarini egallash.

Ovoz mashqlarini bajarishda qo'yiladigan asosiy talablar

Talaba kuylash jarayonida mashqni formal tarzda qaytarmasdan, balki ongli va ijodiy tarzda his etib kuylashga yondoshishi shart. Bu uchun har bir mashqni talabaga kuylashni tavsiya etishda uni nafaqat kuylab ko'rsatish, balki uning asosiy maqsadini mufassal tushuntirib berish lozim. Shunda talaba ongli ravishda ovozini tug'ri yo'naltiradi, hamda fonetik va texnik qiyinchiliklarni onson yengib o'tadi.

Eng avvalo ovozni erkin va to'liq chiqishini diapazonning o'rta qismida yangratishtga erishish lozim. SHundan so'ng diapazoning yuqori tovushlarini kuylashga o'tish mumkin.

Ovozni ishlatish xususiyatlari

Ish jarayonida ustozning idroki nihoyatda xushyor bo'lishi, tomoq siqilishi, artikulyatsiyaning notug'ri pozitsiyada ekanligi va xususan ovoz toliqishini o'z vaqtida payqab olib zarur choralar ko'rishi shart. Dars jarayonida talabada vokal mashqlarining barcha turlari "M" (yumuq) tovushdagi yopiq lablar bilan ochiq tarzda unli tovushlar, hamda unli va undosh tovushlar birligida "legato", "stakkato", "arpedjio", intervallar, gammalar, kichik kuylarni (popevka) kuylash va ulardan tegishli malakalar va ko'nikmalar shakllanishi lozim.

Foydalaniladigan adabiyotlar ro'yxati

Asosiy adabiyotlar:

1. Qahharov N.V. Vokal asoslari. O'quv qo'llanma. Toshkent. Iqtisod-moliya. 2008. 314 b.
2. Umarov M. Estrada va ommaviy tomoshalar tarixi. Darslik. Toshkent. Yangi avlod asri. 2009. 304 b.
3. Mirzaeva N.A. Xonandalik uslubiyoti asoslari. Ma'ruzalar matni. Toshkent. 2008. 48 b.
4. Omonnulaeva D. Estrada xonandaligi. O'quv qo'llanma. Toshkent. 2007. 110 b.
5. Jalilov M.R. "Qo'shiqlar hrestomatiyasi". O'quv qo'llanma. Toshkent: TDPU, 2002 y.
6. Qahharov N.B., Ayubov K. "Vokal san'ati asoslari" . O'quv qo'llanma. Toshkent: "Iqtisod-moliya", 2008 y.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. "O'zbekiston Vatanim manim" to'plam I, II, III, IV-qismlar. Toshkent: Mehnat, 1997.
2. Sadirov J.S., Qahhorov N.B., Abdurashidova N.A. "Qo'shiqlar hrestomatiyasi". Toshkent: TDPU, 1996.
3. Jalilov M.R, Sadirov J.S: "Qo'shiqlar hrestomatiyasi". Toshkent: O'qituvchi. 1995.
4. Aden G. "Xrestomatiya vokalno-pedagogicheskogo repertuara (dlya bariton i basa). M. 1966.
5. Turaev Yu., Amanullaeva D. Vopros metodiky prepodavaniya estradnovo peniya. Uslubiy o'quv qullanma. T., 2004.
6. Cathrine Sadolin. Complete vocal technique. 2012. www.Completevocalinstitute.com
7. American popular music. Larri Star & Christopher Waterman. Oxford Universite Press. Inc. 2007.

Musiqqa ijrochiligi va madaniyat kafedrasini mudiri:

T.I. Rajabov